

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Звагельський В. Б. (Суми, Україна), канд. філол. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Світайло Н. Д. (Суми, Україна), канд. філософ. наук;
Пашин В. П. (Курськ, Росія), д-р іст. наук;
Петрищева Н. С. (Курськ, Росія), канд. іст. наук;
Рамач Я. (Новий Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Хлопова І. Є. (Курськ, Росія), канд. іст. наук.

Видання рекомендовано до друку рішенням вченої ради юридичного факультету Сумського державного університету (протокол № 9 від 03.04.2014 р.)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2-х част. Ч. 2 : у 2-х томах (Суми – Курськ, 18 квітня 2014 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, В. Б. Звагельський, Р. Камберова та ін. – Суми – Курськ : Сумський державний університет, Південно-Західний державний університет, 2014. – Ч. 2, Т. 1. – 200 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, вчених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 861 від 9 грудня 2013 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці: Перший у світі монументальний пам'ятник Тарасу Шевченку. Встановлений у жовтні 1918 р. у м. Ромнах на Сумщині. Скульптор І. П. Кавалерідзе.

© Сумський державний університет, 2014

© Південно-Західний державний університет, 2014

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

Розвиток сучасного суспільства нерозривно пов'язаний із функціонуванням самоорганізованих груп інтересів, що інституціоналізуються в процесі своєї діяльності. Такими інститутами стають, зокрема, громадські організації, які реалізують приватні, корпоративні економічні, політичні, культурні та інші інтереси різноманітних соціальних груп, здійснюють значний вплив на становлення громадянського суспільства, демократичної держави.

Важливим для вітчизняної науки є проведення комплексного дослідження утворення, розвитку та функціонування громадських організацій (далі – ГО) як засобу задоволення інтересів громадян, формування ціннісних орієнтацій особистості (обумовлені багатьма чинниками), сприяння підвищення ефективності комунікацій між основними соціальними групами суспільства, налагодження паритетного соціального діалогу між державною владою і громадянами.

На нашу думку, *«громадянське суспільство»* сьогодні - це сфера недержавних суспільних інститутів і відносин. Будучи сферою спонтанного самовияву вільних індивідів і асоціацій та організацій громадян, які добровільно сформулювалися і захищені законом від прямого втручання і довільної регламентації з боку органів державної влади, це поняття включає в себе всю сукупність неполітичних відносин у суспільстві.

Громадські організації є політичним інститутом громадянського суспільства – цілісної суспільної системи, що характеризується наявністю ринкових відносин демократичної держави і, головне, соціальних класів і прошарків, що мають власні, незалежні від держави, джерела існування. В основі громадянського суспільства ми вбачаємо сферу життя індивідів як приватних осіб, систему вільно встановлюваних ними соціальних зв'язків і асоціацій, різноманітність притаманних їм інтересів, можливостей і способів їх вираження та здійснення.

Національними правовими та організаційними засадами реалізації права на свободу об'єднання, їх утворення, реєстрації, діяльності та її припинення є Конституція України, Закони *«Про молодіжні та дитячі громадські організації»*, *«Про громадські об'єднання»*. Ми поділяємо точку зору П.Шляхтуна, що громадська організація позначає добровільні та організаційно оформлені об'єднання громадян, створені для вираження й задоволення їхніх інтересів і потреб на засадах самоврядування [1, с.96].

Сьогодні в Україні сформована досить широка мережа громадських організацій. Історично Сумщина – осередок партизанського руху в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., батьківщина Героїв Радянського Союзу – І.М.Кожедуба, П.Л.Кульбаки, Д.М.Курлука, М.І.Жужоми та ін., край, що пережив трагедію спалення гітлерівцями у 1942 р. майже 1000 мешканців Нової Слободи тощо. Тому сьогодні регіональні органи влади сприяють збереженню історичної пам'яті, реалізації ініціатив політичних партій, органів місцевого самоврядування, ГО, спрямованих на впровадження суспільно-значущих проєктів патріотичного виховання молоді, увічнення героїки подвигу старшого покоління.

Суттєву роль у вихованні майбутніх поколінь відіграє діяльність обласного осередку федерації військових багатоборств, центру військово-патріотичного виховання (м. Суми), міського дитячо-юнацького клубу «*Патріот*» (м. Шостка), обласної ГО «*СОВЕАФ*», ГО «*Град*» (спілка воїнів-афганців, м. Глухів), Сумського обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів, ГО «*Діти Великої Вітчизняної війни*»; ГО ветеранів війни, праці та збройних сил, пошукового загону «*Обеліск*» (м. Глухів) та ін. Керівники цих організацій є членами громадських рад, забезпечують постійний зв'язок традицій патріотичного виховання багатьох поколінь.

Військово-патріотичне виховання дітей та молоді Сумщини було визначено на обласному рівні у 2011 році одним з пріоритетних напрямків роботи в рамках обласної комплексної програми «*Молодь Сумщини*» на 2011-2015 рр. У її реалізації чільне місце належить комплексу виховних та оздоровчих проєктів військово-патріотичного руху. Наприклад, платформа «*Мужня Сумщина – надія України*», що має на меті яка проведення системної роботи в заданому напрямку. Активна діяльність реалізується в ряді проєктів, серед яких: тематичні оздоровчі зміни патріотичного спрямування; оздоровлення за програмою «*наметових таборів*»; традиційний історико-патріотичний похід місцями бойової слави «*Шлях Мужності*»; обласний етап Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри «*Зірниця*»; цикли виїзних практичних занять «*Школа Мужності*» [2, с.272]; міжнародні молодіжні сплави за участю РФ, Білорусі; молодіжні рейди патріотичного спрямування, тренінги, форуми клубів і пошукових загонів; конференції (з 2010 р. – спільно з Курським державним університетом).

Молодіжна ГО «*Глухівський ВПК «Мужність»*» (далі – МГО) у своїй діяльності спрямована на проведення комплексу військово-патріотичних та фізкультурно-спортивних заходів, соціальний захист вразливих категорій громадян, розвиток і використання науковотворчого потенціалу молоді в регіоні. З 2010 р. осередки МГО створено

у містах Суми, Шостка, Конотоп, а також в районах [3, с.325]. Серед значних досягнень МГО «Мужність» є перемога у номінації «Краща громадська організація 2012» регіонального (обласного) конкурсу організованого громадською радою при Сумській ОДА (2013 р.).

У розвинених європейських країнах деякі повноваження органів влади поступово переходять до громадських організацій. Насамперед, це проведення конкурсів соціальних проектів та участі ГО безпосередньо в реалізації бюджетних програм. Як наслідок – часткове вирішення проблеми зайнятості, дозвілля, активності, різнобічний розвиток молоді.

Отже, громадські організації є невід’ємною складовою формування особистості в демократичному суспільстві. Позитивна динаміка зростання участі громадян у ГО, розширення сфер та видів їх діяльності, спроможності до організаційного розвитку є досить важливими показниками розвитку громадянського суспільства в Україні. Активність і підвищення рівнів функціонування громадських організацій в нашій державі гальмуються низкою чинників, серед яких: несприйняття громадських організацій в якості дієвого інструменту становлення і розвитку особи та громадянського суспільств; низька оцінка ефективності їх роботи; недостатня поінформованість про існуючі громадські організації, їх діяльність; недостатність або відсутність джерел фінансування тощо. Тому доцільним є створення державного фонду з підтримки довгострокових програм і проектів громадських організацій (на конкурсних засадах), що підвищить їх ефективність у налагодженні ефективного діалогу з громадськістю та владою, сприятиме активній участі громадян у громадських радах (консультативно-дорадчих органів при органах державної влади та місцевого самоврядування), розширенню та підвищенню якості роботи територіальних громад. Для вирішення окреслених питань необхідним є процес подальшого вдосконалення чинного законодавства України.

---

1. Шляхтун П.П. Конституційне право: словник термінів / П.П.Шляхтун. – К.: Либідь, 2005. – 568 с.

2. Лата О.Ю. Діяльність військово-патріотичних клубів як засіб громадянського та військово-патріотичного виховання / О.Ю.Лата // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: педагогічні науки. – Глухів, 2012. – Випуск 20. – С.270-273.

3. Бояринцев О.А. Громадські молодіжні організації як чинник патріотичного виховання молоді / О.А.Бояринцев // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: педагогічні науки. – Глухів, 2012. – Випуск 20. – С.322-327.